



**Prezes Głównego Urzędu Statystycznego**  
dr Dominik Rozkrut

Warszawa, 2021-04-28

Znak sprawy: GUS-BD.573.1.2021

Znak pisma: GUS-BD.573.1.2021.211

Pan

**dr hab. Adam Bodnar**

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo VII.501.84.2021.KŁ z dnia 07.04.2021 r. dotyczące zagadnień związanych z realizacją Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2021 r. (dalej: „NSP 2021”), chciałbym poinformować, że z zadowoleniem odnotowuję fakt, iż to badanie spotyka się z Pana zainteresowaniem i troską.

Przechodząc do wyjaśnienia kwestii podnoszonych w piśmie przez Pana Rzecznika, chciałbym wyjaśnić, iż do gromadzenia danych w NSP 2021 służy interaktywna aplikacja składająca się z części zawierającej pytania odnoszące się do budynków i mieszkań, osób zamieszkujących pod danym adresem oraz pytania dotyczące osób (kwestionariusz osobowy). Aplikacja ta wymaga podania danych osobowych.

Pragnę jednak podkreślić, że indywidualne dane osobowe (nr PESEL, imię i nazwisko) nie są przedmiotem badania spisowego, ani celem zainteresowań i dociekań badawczych, lecz jedynie pełnią rolę danych pomocniczych w metodzie elektronicznego rejestrowania i informatycznego przetwarzania informacji gromadzonych w aplikacji do NSP 2021. Są bowiem jedynym skutecznym sposobem do trafnego identyfikowania (rozróżniania czy odróżniania) badanych jednostek, a przez to umożliwiają łączenie danych, pozyskanych w ramach różnych metod zbierania danych, przewidzianych w ramach NSP 2021.

Co więcej, dane osobowe są już na wczesnym etapie przetwarzania zastępowane sztucznymi identyfikatorami (nierozpoznawalnymi).

Odnosząc się do kwestii merytorycznych poruszonych w Pana piśmie, dotyczących konieczności podawania danych osobowych osób zamieszkujących pod tym samym adresem, uprzejmie wyjaśniam, że zgodnie z art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. poz. 1775, z późn. zm.), dalej: „ustawa o NSP”, osoba fizyczna objęta spisem powszechnym jest zobowiązana przeprowadzić samospis internetowy.

Jako modelową sytuację przyjęto tę, w której wszystkie osoby pełnoletnie zamieszkałe pod danym adresem, na ogół członkowie jednej rodziny, są obecne i wspólnie spisują się w ramach jednej sesji, odpowiadając na pytania dotyczące mieszkania i poszczególnych osób:

- razem i jednocześnie, np. poprzez podawanie odpowiedzi jednej rejestrującej je w aplikacji osobie,
- lub po kolei, wprowadzając swoje dane samodzielnie,
- albo też w inny sposób współuczestnicząc w samospisie.

Zatem osoba dorosła, która jako pierwsza zaloguje się do aplikacji spisowej, podaje informacje o mieszkaniu i wszystkich osobach w nim zamieszkałych, ustala skład osobowy mieszkania, określa relacje rodzinne pomiędzy osobami. Następnie wypełniane są kwestionariusze osobowe osób zamieszkałych pod danym adresem wykazane przez osobę logującą się. Tym samym jeśli zostały wypełnione kwestionariusze osobowe wszystkich osób zamieszkałych pod danym adresem – obowiązek spisowy uznaje się za zrealizowany przez wszystkie spisane osoby.

Przyjęte rozwiązanie umożliwi zatem spisanie się wszystkim wspólnie zamieszkującym osobom, po zalogowaniu się do aplikacji spisowej tylko jednego pełnoletniego mieszkańca.

Z dotychczasowego przebiegu spisu wynika, że rozwiązanie takie wychodzi naprzeciw potrzebom większości badanych osób i rodzin, które uważają je za dużo bardziej wygodne niż konieczność logowania się każdego członka z osobna, choć i takie rozwiązanie – co należy wyraźnie podkreślić – jest również możliwe.

Jednakże w momencie podjęcia czynności samospisu, w mieszkaniu mogą wystąpić różne sytuacje życiowe, na przykład:

- współzamieszkiwanie osób spokrewnionych w odrębnych gospodarstwach domowych (dwie rodziny – rodzice/teściowie, dzieci z rodzinami, rodzeństwo, dziadkowie, krewni, itp.),
- współzamieszkiwanie osób niespokrewnionych w odrębnych gospodarstwach domowych, (osoby wynajmujące mieszkanie lub część mieszkania, jak studenci, pracownicy itp.)
- współzamieszkiwanie osób w ramach tego samego gospodarstwa/rodziny, które nie wyrażają zgody na wspólne spisanie się, np. niemożliwości pozyskania lub braku informacji o osobach np. ze względu na ich nieobecność lub inną sytuację życiową.

Stąd przewidziano w ramach NSP 2021 rozwiązanie pozwalające na możliwość zalogowania się i samospisanie wyłącznie siebie **bez podawania informacji o osobach, które nie wyraziły zgody lub o których osoba nie ma wiedzy.**

Z tego względu w aplikacji spisowej przed pytaniem: Czy w dniu 31 marca 2021 r. o godz. 24:00 pod tym adresem mieszkały także inne osoby? – została zamieszczona następująca informacja:

*„Należy wykazać wszystkie osoby, które mieszkały pod tym adresem. W wyjątkowej sytuacji, tj. braku możliwości lub braku zgody na wspólne spisanie się niektórych współmieszkańców - członków odrębnego lub tego samego gospodarstwa domowego zamieszkujących pod tym adresem, istnieje możliwość oddzielnego spisania się takich osób. Wszystkie osoby, które nie zostaną wykazane pod tym adresem, są zobowiązane do samodzielnego dokonania spisu”.*

Odpowiadając na to pytanie respondent może wybrać odpowiedź „nie”, co oznacza, że nikt inny poza nim w dniu 31 marca 2021 nie mieszkał pod tym adresem. Jeśli zaś zaznaczy „tak” konieczne będzie dopisanie tych osób i wypełnienie dla nich formularzy osobowych według opisanej wcześniej modelowej procedury.

Pod ikoną „i” znajdującą się po prawej stronie pytania zamieszczona jest dodatkowa wskazówka mówiąca w jakich sytuacjach można wybrać każdą z tych dwóch odpowiedzi (TAK/NIE).

Komunikat ten oraz wskazówki wydają się być wystarczające dla rozwiania wątpliwości co do podjęcia decyzji o dopisaniu bądź nie osób zamieszkujących pod danym adresem.

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że wskazanie, że pod adresem nikt inny nie mieszkał (czyli zaznaczenie odpowiedzi „nie”) oznacza, że udzielone przez respondenta informacje są dokładne, wyczerpujące i zgodne z prawdą, co jest wymagane na mocy art. 28 ust. 1 ustawy o NSP.

Oczywiście wszystkie osoby, które nie zostały dopisane przez respondenta (z powodu niewyrażenia zgody, nieobecności, braku wiedzy respondenta o tych osobach) są zobowiązane do dopełnienia obowiązku spisowego, co wynika z przepisów ustawy o NSP. Mogą to zrobić poprzez samospis internetowy albo zostaną spisane przez rachmistrza spisowego metodą wywiadu telefonicznego lub metodą wywiadu bezpośredniego.

Tym niemniej deklaruję, że na stronie spis.gov.pl, na której zamieszczona jest aplikacja spisowa oraz inne wspomagające materiały (m.in. wytyczne do samospisu, najczęściej zadawane pytania), zostaną niezwłocznie udostępnione dodatkowe materiały, wyjaśniające powyżej opisane sytuacje, a także wyjaśniające respondentom, że

w sytuacji kiedy w żaden sposób nie mogą dokonać spisu wspólnie z osobami mieszkającymi pod jednym adresem nie naruszają art. 28 ust. 1 ustawy o NSP.

Z poważaniem,

Prezes  
Głównego Urzędu Statystycznego  
dr Dominik Rozkrut  
*-podpisano podpisem elektronicznym*